ΤΟ ΛΑΣΗΘΙ ΚΑΙ ΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ.

Α' ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΛΑΣΗΘΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΟΥ.

Με το όνομα Λασιθί δηλώνεται σήμερα η νότιο-ανατολική γωνία του νησιού, η δυτικά οριζόμενη από την οροσειρά της Δίκτης η Λασιθιώτικα βουνά και περιβαλλόμενη σχεδόν από το αντίστοιχο κομμάτι της Κρήτης. Κυρίως όμως Λασιθί η μία εκείνη των κατοίκων της περιοχής είναι το πάνω αυτό βόρεια της Δίκτης, και πρό παντός το υπεκείμενον οροπέδιον, το δοτόν περιμένον τα αποκαλυπτόμενα γύρω-γύρω και διαδοχική πορεία μας η ιστορία της Λασιθίου.

Εκείνος όμως τον κόσμον και κοσμικόν αυτόν μικρόκοσμον το Λασιθί αποκτά και μίαν άλλην δεύτερον δραματικότητα. Είναι η τόσον αβύθιστον και μυστικόν και συνδέεται μαζί με τα υπόγεια κοιλώματα του δεύτερα αρίστας υπαιθρίας σπηλαιολογίας και εξαιρετικά γοητεύματα και αποδείξεις του ανθρώπου.

Το περίφημον οροπέδιον, το δοτόν περιβόητον υπάρχει εκεί χαρακτηρίζει ένα σύμπλεγμα κοιλάδων και κυρίως εκείνα υψος 866 μ. περίπου από την επιφάνεια της θαλάσσης. Περιβάλλεται γύρω από τας συνεχείας αρχαιοειδείς δεράδες της Δίκτης και νοείται πανέμορφη, η εκπληκτικόν από μίαν διάσωσιν του άλλοτε βυθισμένου όγκου της. Και δεν αποκλείεται αυτό πράγματι να συνέβη. Συμβαίνει άλλως τε η υπόθεση αύτη αποφύλης και πρό μιας φύσεν

Φυσικὸν ὅμως εἶναι τὸ ἐξαίρετον κάλλος τῆς κοιλάδος, διὰ ἣν ἡ ἐν αὐτῇ βιολὸν μικρὸν τοῦ ὀρεινοῦ. Τὸ νοτίως αὐτῆς ὑψούμενον ὄρος ἐν τῷ χρώματι.

τῆς βυζαντινοῦ καὶ ἐξωτικοῦ ὄχι μόνον ἱστορικῆς, ἀλλὰ καὶ μυθικῆς Κρήνης. ~~[illegible]~~ ἐν αὐτῇ τρίποδας ἐπὶ βασιλέως τὰ θερμὰ θερμῶν τῆς Κρήνης.

Γενικῶς δὲ δύναται νὰ εἰπῇ, ὅτι τὸ διεμπόρευμα τοῦ ἐδάφους εἰς τὸ ὀρεινὸν τοῦτο τμῆμα εἰς νῆσον ἐπὶ παλαιᾶς ὀροσειρᾶς. Ἐκτὸς τοῦ μεγάλου ὀροπεδίου ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μικρότερα, τοῦ Νυβίκου πρὸς βορρᾶν, τὸ ἐντὸς ἀριστερᾶ τοῦ Σελένας, τοῦ Ὁμαλοῦ καὶ τὸ Λιμνάκαρο πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Καλαρροῦ, εἰς τὸ ἐντὸς ~~[illegible]~~ συγκεντρώνεται μέγα μέρος τῶν ὑδάτων τῆς Κρήνης, τὰ ἐντὸς ἐδάφη διοχετεύονται εἰς τὸ μεγάλο ὀροπέδιον. ~~Ἀλλὰ~~ Καὶ ἄλλοι ὅμως ἐξωτικοὶ βιμπορεύματα ὀροπεδίων σχηματίζονται ἀπὸ τὴν βροχόνερον τοῦ ἐδάφους μεταξὺ τῶν ἀπερρωγμῶν μεγαλυτέρων καὶ μικροτέρων ὀγκολίθων.

Τὸ ἔδαφος τοῦ κυρίου ὀροπεδίου εἶναι χαλικώδες. Τὸ μαυρίζον χαλίκι αὐξάνει τοῦτο καὶ αὐτὸ τὸ γνωστὸν καὶ κοκκινόζανθον χῶμα του. Ὀλόκληρον τὸ ὑψηλὸν εἰς ἀδιαβάτους, τῶν ἀπερρωγμῶν, τῶν ὑδάτων ἀφρισμένων ~~[illegible]~~ τὸ εἰς αὐθάδεστον τοπογραφίας τῶν μέρη βουνοκορφῶν ἢ βροχῶν βορειοδυτικῶν.

Ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τούτου, βύρεται καὶ κατάδυται πανταχοῦ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὀροπεδίου εἰς ἴχνη, εἶτα τὰ ἔδαφη διαχέονται καὶ ἐξαφανίζονται πρὸς τὴν ἀνατολὴν, ἀποφεύγοντα ἀπὸ ~~[illegible]~~ ἐπὶ τὸ ~~[illegible]~~ ἀπὸ τὸ ~~[illegible]~~ ἀπὸ τὸ ~~[illegible]~~ ἀπὸ

μη. Καὶ τὸν χειμῶνα δέ, ὅταν οἱ δημοτικοὶ χείμαρροι μεταφέρουν καὶ χύνουν εἰς αὐτὸ τὰς τεραστίας ποσότητας τῶν ὑδάτων, τὴν ὥραν χειμερινῆς ἀγκαλιάς, ἐκεῖ ὅπου τὰ νερὰ ἀποτελοῦν ἀπὸ τὸν χῶνον καὶ ἀδιαπερνοῦν.

Ἐδῶ ἔχουν τὰ γεμάτα βάλτη ὅπου ἐκδίνει εἰς τὰ βουνὰ ἄγονα χιονία,

Τὸν γνωρίζω, ἂν ἦτε ἀπὸ παραποτάμιος εἰς ποτάμιος εἰς ἤθος, ἡ ὁποία ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἔτος εἰς τὸ βροδάδιον, καὶ ὅμως ἂν ἡ ἐξαιρέσεις αὐτὴ ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδῃ καὶ κλιμάκιο τοῦ γαυγοκίνου αὐτοῦ μία θαλασσινή, θὰ εἶχε μεγάλο ἐνδιαφέρον. Θὰ ἔβλεπε μίαν εἰκόνα εἰς παγκοσμίου τοῦ ἐξαίρετον ἢ καὶ ὑπερβάλλουσαν ἀδοκίμου, αἷμα βιμαγκιπῶν μεταβολῶν του, ἴδιον ἀφετέρου δὲ ἀπόμη καὶ κάποιον βάθος, ἀφοῦ ἀδρομερῆ ὑποφαινόμενον εἰς ὑπηρίας του. Εἶναι καὶ, τοῦτο μία ἐπιμελέστατα ὡραία, ἡ ὁποία ~~ἐκτίμησε~~ ἐκτίμησε μὲ μεγαλοπρεπῆ δοκιμίαν του. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία, ὅτι θὰ ἐκρεμάσθησαν ἀφορμὴ πολλὴ ἐκεῖ, μὰ νὰ ἐβάδιζε εἰς τὴν βιμπριτὶν του μορφὴν. Ἀδύνατον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἀριθμῶν ἀφορμὴν καὶ μὲ τὴν ἀφοσίωσιν καὶ ἐκεῖνος τοῦ κύριος ἡ κάθαρη τοῦ χώματος διαρκῆς ἀνέρχεται. Καὶ μόνον πάλιν νὰ παραβάζῃ κανεὶς τὸ ὅρος αὐτὸ βιμπρόλιμα μὲ μίαν τεραστίαν καὶ βαθυλάκιν χαλάκιν ἡ ὁποία ἀφιέρη ἀνυπόφορον ποσότητα χώματος. Λείψει δὲ ὁμοφουμένης κανεὶς τὴν ἀκμὴν του. Κανεὶς δὲ εἶχε χῶμα καὶ μόνον χῶμα, ὁλοκλήρους μέρα εἰς βάθος καὶ ἂν ἀφαιρέσῃ.

Ἀμφιβάλλω δὲ εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν ἀκμὴν τοῦ τόπου καὶ εἰς τὴν ἐπιμονὴν φύσιν του ὀφείλεται καὶ ἡ μεγάλη εὐφορία τοῦ ὀροπεδίου, τοῦ κάμπου, ὅπου τὸν ὀνομάζουν οἱ κοπελιεραῖοι του. Ὅλα τὰ φυτά, τὰ

δωσε στη δυτικό ν' ανάβει η ό ήλιος κιόλας, έχει εξαιρετικά ευδιάθετους, τα δικτυάκια, τα κυδωνιά ήδη και τα παράθυρα ανοιχτά, και παρπερούνε όλα με εξαιρετικά ευφέγγεια από τους ηλιόλουστους καιρούς της άνοιξης.

Ο κάμπος ολόκληρος έχει διαιρεθεί σε χιλιάδες μικρές κήπους, οι δόσεις αυτές ανήκουν σε χιλιάδες ανθρώπους, γιατί τα ίδια τα υπερέφερε από τα ωραία δένδρα, τα δόντια δένδρεσε κατά τον χειμώνα, και τα άλλα, τα δόντα καλλιέλαιο στρέψη στα γύρω βουνά.

Η σημαντικότερη αυτή ανοδός του ανθρώπου έτσι εξαιρετικά ευφρεστική, δίνει ενέργεια και καλοκαιρία δυνάμεις στις ανθρώπινες παρπερίες.

Η εμπιστοσύνη του ήλιου βγαίνει διαρκής και συνεχής αποδοτική περισσότερο. Κατά τα τελευταία στη γεωργική από ανατολή η παρπερία σε ανάλαφρα από μεγάλο παραμύθι και κοινωνικό η φύσεις αναφερόμενη δένδρα, και από ανατολή μηχανικοί δεμένη σε ανοικτίας στη γεωργία. Και στα όλα τα παραγόμενα είναι ενεργά και έχουν στη μεγαλύτερη δυνατή αποδοτικότητα. Ενώ ωστόσο από ανατολή αρκετή η καλλιεργητική κίνηση στη δένδρα. Στα όλα ανάγκη και δεξιότητα και σωστή αντιμετώπιση από δόσεις.

Και στη μεγάλη αυτή γονιμότητα και υγεία ο γέρος δεν κάνει σε τίποτα σε το εξαιρετικό και αφύσικο στον σε σωστικά έδαφος, αλλά και σε το εσείς εξαιρετικό κλίμα. Γιατί το πάνω έχει ιδιαίτερη κλιματολογικά σωστά. Κάθε χρόνο στη διάρκεια του δεν υπάρχει ισχυρά, αλλά και χιόνια και κρύα ρεύματα αέρος, τα δόντα διαρκούν τον

κάμπον, τὸν καθαρίζουν καὶ τὸν ἐξυρίζουν. Ἐρχονται ἀπὸ τὴν Ἀλβανίαν καὶ ἐκατοικοῦν εἰς αὐτὸν ἀπὸ δύο κυρίως δρόμους, ἀπὸ τὸν ἀριστερὸν δρόμον, ὅπου ὑπάρχουν μερικὰ ἐρειπωμένα ἐκκλησάκια ἀρχαῖοι ἀνεμόμυλοι, καὶ ἀπὸ τὸ Ἀβγενιάρι. Ὁ ἄνεμος αὐτὸς φυσᾷ συνήθως πάνω κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ κατὰ τὴν νύκτα ἐκτελεῖ αὐτόματος τὴν ἐργασίαν καὶ ὅλη τὴν ἡμέρα τὴν ἐνεργεῖ.

Ἐκεῖνος ὅμως τὸ ἄτομον προσκυνεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁλόκληρον τὸν ἐκτελεστὴν καὶ ἐκτελεῖται εἰς τὴν φωνὴν του καὶ ἀρνεῖται τὴν ἔνοιαν καὶ τὸν δικαιοκρίτην εἶναι ἡ ἀνυπόμονος μορφὴ τοῦ κοσμίου. Ἡ φύσις ἐμφανίζεται εἰς αὐτὸ ἔντονος ἰδιόρρυθμος καὶ ἀρμονικός, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη δραστηριότης συνεχίζεται καὶ ἐπιτυγχάνει ἀκριβέστερον τὴν ἀρμονικότητα αὐτῆς τῆς φύσεως.

Ὁ χώμπρος ἡ κάμπος κατὰ τὸ ἄκρον καὶ ὑπὸ ἀμμὴ κατὰ τὸν ἀρκετὸν μῆνας τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, μὲ τὸ ἔντονον χρῶμα τῶν δένδρων, τῶν πηγῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀποκτᾷ ~~τὸ~~ θελκτικὴν ὀμορφιὰν μὲ μίαν μεγάλην ἀρμονικότητα. ~~Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἄτομον προκύπτει εἰς αὐτὸν μεγαλοπρέπειαν ἰδιαίτερον χάριν καὶ μεγαλοφροσύνην καὶ τὰ καθαρὰ ἀρμονικὰ καὶ μονοκόμματα εἰς~~

Ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄτομον προκύπτει εἰς αὐτὸν ἰδιαίτερον ~~χάριν καὶ~~ μεγαλοπρέπειαν καὶ χάριν εἰς τὸ μοναδικὸν θέαμα τῶν χιλιάδων ἀνεμομύλων του. Ἐκορυφωμένοι εἰς ὅλην τὴν ἔκτασίν του, ἔχει μορφὴν κατὰ τὰς μεσημβρινὰς καὶ τὰς ὀρθὰς διευθύνσεις ὥστε, ὁπόταν ~~κινοῦνται καὶ~~ μὲ τὰ πανιά των ὑψοῦν ἀκριβῶς χρωματὰ ἄνω, τὸ ὁποῖον δοκιμάζει ὁ ἄνεμος ἢ καὶ μὲ ἐξωτικὰ ὑφάσματα,

τά ὀνόματα μένουν παλληκαρίνα εἰς τήν δόξαν του, ἀλλά λαμπρύνουν μέ τόν ἴσκιόν καί μονότονον τριμμόν των καί μέ τό μυρίσμα τῆς φλόγας τῆς των εἰς τόν γαλάβιον τοῦ θεοῦ.

Τήν μαγείαν αὐτήν τοῦ πάρκου σκεπάζουν μέ τήν ἰδικήν του μαγείαν καί τά γύρω βουνά. Δέν εἶναι δασεῖα, ἀλλά εὐωδιάζει μέ τά φυσικά της ἀγκάθια καί τό σταχτί χρῶμα της ὥρισεν ἀνεύθυνον εἰρός τό, ὅλον εἰράβιον τοῦ πάρκου. Καί αἱ γραμμαί της τοῦ βυζαντινοῦ αὐτῆς μένουν εἶναι ἄμεμπτοι καί ἁπλαί. Δέν εἶναι διαχυταί, ὥστε νά ἐνοχλοῦν τόν ὀφθαλμόν ἤ νά διεκφεύγουν τήν ψυχήν.

Γεμίζει τό λαβύρι δέν ἔχει τήν παλαιόπτυπον μεγαλοδρέπειαν τῆς ἀριστοκρατίας, οὔτε καί τήν ἀποκρουστικήν βρωμύλα καί ἀμορφίαν, τήν ὁποίαν μεθοῦν νά δοκιμάζουν πολλοί εἰς ἄλλα μέρη. Ἡ τοποθεσία καί ἡ ὑφαίνεν του ἔχει κάτι ἐξ τό ἀποδόξιον. Τό βύζαν του ἀποτελεῖ μίαν εὐδοκίμον ἀρμονικήν εἰκόνα, εἰς τήν ὁποίαν δίδει ἀπόλαυσιν καί εὐχαρίστησιν πάσαν αἰσθητήν θείαν ὄψιν. Ἡ χρῶμα, ἐξαίσιον καί ὑπόλευκον καθαρῆ ἁρμονικήν. Ἀμφότερα τήν τοῦ ἀρχιτεκτονικά ὡραῖον.

Καί, ὅταν εὑρίσκεται κανείς εἰς τήν ἀκρόπολιν τοῦ βουνοῦ, αἰσθάνεται τήν ψυχήν του ἐλαφροτέραν. Νομίζει, ὅτι ἔχει κερδήσει μέσα εἰς ἕνα ὑπερκόσμιον κόσμον καί ἔνιωθε κορύφωμα τοῦ χόρου, ὁ ὁποῖος ἔδωσε τήν χαρακτίαν τῶν ἀρχαίων νά τοποθετήσουν εἰς τό ὑψηλόν καί μεγαλοπρεπές αὐτό ἀφιέρωμα τῶν χόρων τοῦ Διός.

Ἀξιέπαινα, μόνον εἰς τό μεγαλεῖον αὐτό εἰς ἁρμονίας καί εἰς αἰσθητικήν χαρίν ἦτο δυνατόν νά χωνεύῃ ὁ ἄν-

γνωστή και δεκτή.

Είναι δε κρίμα, ότι το υπάνιον αυτό κοντόν μένει ακόμη άγνωστον και ανεκμετάλλευτον. Το ηγουμενείον του Τουρκικού δε ήρχισε ν' ανεγείρη κάν καλόγερον διαφήμιον και κάν κουμπωτικόν του επιπλέμενον, εξ δρομογραμμής, ενοικίου, κρεουδρίζοντο μερικά ξυλοκάλυβα, ένθα κ.λ. είναι η κερήνη της βυζαντινής, η ανέκφραστος γενιόνων, η εύβρεκτος και ευφυής της καθηγούσης και άλλα χαρόμορφα εύθυμα και μία θεραπευτικού βιοιδή δε ήτο δυνατόν να χρησιμοποιηθή το εξαίρετον υλικόν του. Αι εκείνοι, ότι αξία θα ειν ίσως δε μόνον μία το ενδιαφέρον επί αρχαίων εκεί και κάν βούθεται επί κάτω.

Ο κάμπος του Πανιδίου δεν καλοκαίρι. Αι διάφοροι κλαδικαί ενώσεις του, και δεύτερον δ' δ εδόνα νερά, τα δένδρα του καλύπτουν κατά τον χειμώνα, δεν εμπόδιον δεν καλοκαιρίν σκιάν και δεν διαφόρου και ανθρώπων εκεί. αυτού. Τα λάγκα χωρία του έχουν ~~κλειστή~~ οικοδομικής εν τοις δρόμοις της Δήμης και εκ βουλήσεως 16. Δύο κείνται το Βεροζίδι και το καρπερόν. Το μεγαλύτερον μεταξύ αυτών είναι το Τζερμιάδων[1], το οποίον αποτελεί και κέν δρομικόν της δεριοχής.

* * *

Θα ήθελε ν' αναφερθή ενδιαφέρον κατά μία τα χωρία και τον καλόκαιρον του Πανιδίου. Προσεκτικοί ενώσεων και δραστηριότητα εμφανίζουν εις κάν δεριοχήν και κάν εφοδιαστικόν δάνειον του ευνοούμενου μεγαλυτέρου μεγάλο δόξα δόξαν αποφύγει ενδιαφέρον.

(1) Κάθως ο ιδιωνυμός είναι του χωρίου αυτού η ονομασία. Προέρχεται από κάν γενικόν του οικογενειακού Τζερμιάδων και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ομείλει κάν αρχόν της η όνομα οικογένειαν. Και σήμερον δε βυζαντινόν είναι η το χωρίον το ονόμαν Τζερμιάδη το οποίον υφε-
(ίδε ανωθεν)

Θα ν' ἀναχθῇ εἰς τό ὄνομα Ἱερεμίας ἰταλικά ἐκφωνούμενον Geremia = Γερεμία(ς), ~~Γερεμιάς Γερεμιός~~ τό ὁποῖον κατά συμφωνίαν τοῦ ε εἰς δευτέραν συλλαβήν καί συνηρημένον τοῦ ια εἶναι δυνατόν νά μένῃ ~~Γερεμιάς~~ εἰς τήν ἑλληνικήν φίλοβον Γερεμιάς.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΥΒΙΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

στὴ ἀρετή, οὐ τὰ χωριά τῆς ἀρετῆς αὐτῆς μένουν ἀπόμη ἀνεκδιήγητα. Στὴ τέχνη ἀνυχρόνιστα καὶ ἀνεξόχτα καὶ συνεχίζουν τὴ πρὸς τὸν σπουδαιότατον ἐν ζωῇ ἀρετὴν ἀγάπη, ὅπου ~~[illegible]~~ διαιωνίζω καὶ κατωτέρω παραδίδω. Τὰ βιβλία ἐν εἶναι ἀναρριχημένα, τὸ ἕνα τὸ ἀρχαῖον, τὸ ἄλλο ἀρχαῖον ἐν τῷ μέσῳ ἐν μένει ἐγραμμένα κατὰ συνεχείαν καὶ σπουδαῖα αὐτῶν. Ἔχουν συνεχῆ τὰ μὲν τὸ δὲ καὶ ἀπουσιῶν ἐπίσης καὶ συνεχῆ σύνοψη, τὰ ὅποῖα διαχωρίζουν τὰ κατὰ διαλείμματα σπουδαιότατα (ἐπ. 2ον) ἐπὶ ὑπάρχουν καὶ αὐτὰ τὸ κάθε χωρὶς ὁ ἀδελφὸς μίαν ἀδιαχώριστον ἑνότητα σημεῖα, ὅπου δὲ κάθε δεύτερον νὰ τὸ ἀρετῆς κοινὸν ὀνόμαστον, ἀρετὴ τοῦ τῆς σκέψεως ἐν σημεῖα του. Τὰ βιβλία τὰ παλαιότερα ἐνοῦνται ἀάνιστα, ἐν μονόφυλλα ἡ ἀπὸ φύλλα καὶ ἔχουν ὅλα ὁμοιόμορφον σχεδιάν. Ἡ σκέψη ἐν εἶναι ἐπίπεδον καὶ ἔχει κατασκευὴν μὲ ἀδιάβροχον σκυροδεμένον ἄρμον, τὸ χρόμενον δωματόχωμα. Κατὰ τὰ πρόσωπα ἔχουν, μὲ τὰ ἀφοσιακοῦν τὸν κόσμον ἀπὸ ἐν βροχῆν, μεγάλαι σκυροδεμέναι πλάκες (ἀνεμοπρόσωπες). ~~τὸ [illegible]~~ Καὶ ἐσωτερικῶς ἡ διαρρύθμισις καὶ ἡ ὅλη ἐξοικονόμησις ἐν σημείοις ἐν εἶναι ἄριστα. Τὰ διαμερίσματα συνέχονται, ἐπικινόμενα μέσον τῆς βάσεως, καὶ εἶναι ἐξαιρετικῶς ἐπιμελημένα. Αἱ θύραι εἶναι μεγάλαι, ὑψηλαὶ καὶ τὰ παράθυρα, τὰ ὅποῖα εἶναι ἐξαίσια ἢ καὶ δὲν ὑπάρχουν διόλου. Ἔνεκα δὲ τῆς παλαιότητος ταύτης τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι σκοτεινὸν καὶ ὁ ἀὴρ βαρὺς καὶ ἀδιάφορος. Αἱ μεγάλαι ὀδαί, αἱ κατηφορίαι, ὅπου χίονται, αἱ ὅποῖαι ἔχουν ἀνοχὴν εἰς ἐν σύμμον τῶν δημαρίων, οὔτε ἀέρος οὔτε φωτὸς ἐπιτρέπουν νὰ εἰσέλθῃ ἐπαρκῆ ποσότης.

Ἀλλὰ κὶν ὅμως αὐτὴν ἀνυπόφορον καὶ φοβερὰ ἀνδρεῖαν ~~ἀπορ~~ ἐπιφέρουσαν ἐνβαρύν ἀπόψε θεελεύτερον τὴ βουλιαρίαν ἀνδρώδων καὶ ζώων. Τὰ ζῶα μένουν εἰς τὸν προσάφαρον τοῦ σπιτιοῦ (κ.λ.π.) ἢ σφαῖμ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον μὲ τοὺς ἀνδρώ-ους. Ὅμως δὲ τὴ ἐν τῇ πόρου δυσοσμία μπίγει τὸ ἐκστερικὸν τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ ἐρέγει ὅλα ζῶα ἑνάν ὀδηγόνια εἰς τὸ λαβύρι μπρὸ δαντὶ κόμ, χόρτ, ἀγάν, κρόβατα καὶ ὀτογύρα. Ἐνοῶν, ὅτι ὁ εἰδὼν ἐκεῖνεν καὶ εἰς τοὺς δρόμους μὲ τὸ ἀπερόπωδον πλα πόστρον (καμνεφίμι) ~~δον~~ καὶ ~~τοὺς~~ τοὺς πάντοτε ἀπὸ μὴ μὲ τοὺς βρωμερὸ καὶ ἀνο-μρον σῆμον.

Ὑπὸ τοὺς ὅρους τοῦτους τοὺς τόσον ἀνδρεινοὺς εἰς ζωὴν Πάνειμε πανέμ νὰ μὴ γίνῃ ἀπὸ τὸν τόπον αἱ ἀνεκφράστου ἐνβερεία. Καὶ ὄχι μόνον ὄχι μόνον ὑδανιώδεις καὶ ἐκεῖνοι ἀνυπάρκτοι εἶμαι, ἀλλὰ καὶ οἱ πάντοτε ὁ-ζοι εἶναι ἀνιδέκτοι ~~ἀπὸ~~ ἐρέβιδες καὶ μαμοβωλδροι. Τοὺς βάζει τὸ ἐξαιρετικὸν κρῆμα ἐκεῖ, τὸ ὁποῖον ἐγκε-κρύπτει ὅλον τοὺς ἀνδρεινοὺς ὅρους εἰς ζωὴν κατ. τέλος κατὰ τοὺς παρομοιοῦ τρόπους, ὅπως οἱ κίνδυ-νοι ἀπὸ τὴν διαφορὰν ἐνὸς τοῦ ἀνδρεινοῦ θερι-βάρους τοῦ σπιτιοῦ μένοντος μεγαλύτερος, τοῦ θερι-βόλτρον καιρὸν θερνῶν ~~κλαιμένδρα~~ μὲ τὴν ἐρ-γασίαν κατ' εἰς τὸ ζῶον.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως καὶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους εἰς ὑγείαν ἡ ὑγ-ρεινὴ ἀλλὰ καταλόγους θρέπει νὰ δαύσῃ. Πρίν ἀπὸ τὰ ἐπιτίμια καὶ ἐρεθιστικὰ αὐτὰ χωρεῖ καὶ αὐτοῦ ἐκ-βαίνει ἀνιδέκτον ὑποκρυμμένον μὲ τοὺς ἀνδρώδω θρεῖ τὸ ὑδέρον μεγαλεῖον τοῦ σπιτιοῦ θερι βάρους.

Ὁ ὀνομαστικὸς ἐνθρὸς εἰς τὴν μπρουκνὰν κουζάκιον

οἰκονομίας δρᾶδη νὰ ἀγάπῃ καὶ νὰ συγχρονισθῇ, νὰ κελαβρισθῇ δὲ ἐν παραμήνῳ φρουρᾷ συκοφάντων καὶ ἐπίκλησις καὶ ἐνδρεῖος ἐμφανίσεις καὶ παρανῶν οἰκονομιῶν. Τὴν προσπάθειαν αὐτὴν δρᾶδη νὰ ἀναφέρουν οἱ ἀρρόδιοι πρακτικαὶ ὑπηρεσιαὶ καὶ ἀδυναμιαὶ ἀρχαὶ καὶ οἱ ἐμφυόμενοι παράγοντες τοῦ τόπου, οἱ ὁποῖοι δὲν χάνουν ἐπὶ μία παράταση, ἡ ὁποία ἐξ τὴν ὑπερβολικὴν ἐπιχείρησιν, τὴν ὁποίαν πορίαν χαρακτηρίζει ἡ γενικὴ ἀφόνια, ἀφὸ παγκόσμιον ἐξωπολέμου τῆς γῆς ἐξ ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις, δὲν ἐπρόκειτο νὰ ὑπάρξῃ. Τὴν ὑπερνόμενον ἐκβαίνει μακρὰ βοήθεια καὶ οἱ ἄνδρες κάτοικοι τῆς γῆς κατὰ τὰς διαφόρους ἀνωμάλους ~~ἐποχὴ~~ ἱστορικὰς περιόδους καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ τὴν παρεμπόδισιν τὸ ἀδυνατον καὶ δυσκόλεια τοῦ τόπου καὶ ἡ κεφαλὴ μένει ἀφὸ τόπον ἔρημος τῆς ὀρθοκοσμίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ~~κατάβῃ~~ νὰ τὴν χώρα ὀκτωμαλκὴν μέρην καὶ τὴν κατάλληλον κάποιαν τὴν κατόπιν νὰ μεταβῇ. Εἶναι ἀνάγκη ~~τὰ~~ ἡ φορεῖ τὴν χωρίων αὐτὴν νὰ ἀγάπῃ. Πρέπει νὰ ἐπιχειρήσουν ἐμπόρια καὶ ἄλλα ἔργα κοινῆς ὠφελείας, ἢ νὰ ὁ ἀνὴρ τόπον ἀφὸ ὑπερόν. Ἄλλως τε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μένῃ τόπος καὶ ἀφὶ τουρκικῆς ἐξαφάνισιν τοῦ τόπου, ἐὰν ἀφόνον μένῃ δὲν διορθωθῇ ἡ κατάστασις αὐτή.

Ἐν ἀνάγκῃ ἀφὸ τὴν ἄποψιν ἐκφανίσεων τὴν χωρίων τὴν οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς τοῦ Παγγαίου ὀρεινοῦ τὴν ἀρίστην ἐνέργειαν. Εἶναι πρακτικοὶ καὶ ἐργατικοί. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες ἀπὸ ἡλικίας ὀρωίας μέχρι ~~τοῦ~~ τῆς κυκλῶν ἐμφανίσεων ἐξ τὰς ἐργασίας τῶν. Ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ

πήδων και τ' γεννήματα για και δημιούργων και γάνων
και. Δίδασκε τεχνήματα τη δημιουργία και δίψη η
ανάγκη για τον σπουδαιότατο και καλύτερο έπαθλο του
κόσμου κόσμου και η μεγάλη του ευφορία και ανωτε-
ρότητα κατά και θέση και τους αναγκάζει
να εργάζονται δημιουργικότερα. Έχουν έντονο εγώ ιδέα
δεν δέσιν και ένα πλούσιο δεδομένο. Και η τόσο
δημιουργικό τόσο διαφέρουν κατά δομή από τους άλλους
κατοίκους της Κρήτης, από ανατολή και δεδομένα
μέρη, οι οποίοι είναι υποτιμημένοι και κοιμισμένοι
εις τας εργασίας και. Εκείνοι είναι ταχύτεροι,
νευρικώτεροι, και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι και μεγά-
λην ~~δεν~~ δύναμιν ανεμοχίνη και γυμνάσια δείχνουν εις κάθε
κατάβασιν του εργάτου και γενικώς και γράμματος.

Και μόλις τα χτίζει, τη τέλεια παρατηρήσεις μία δ
ισχυρά χρησιμοποίησις μεταξύ και κατοίκων και του φυσι-
κού περιβάλλοντος. Οι άνθρωποι προφανώς δεν μόνον δημι-
ούργοι και φύσιν με τον αντίπαλον εφάμιλλον και, εις
λέγοντας και ευφραίνουν εκείνα. Είναι δημιουργή-
ματα του δυναμικού φυσικού περιβάλλοντος του τόπου
και, του ύψους αγάπου και του ύψους και εφάμιλλα
αιδάνουν και εξαγνών.

Και αναφέρω εδώ μερικές μαντινάδες, που άκουσα τα
τραγουδούν εις το Τζερμιάδο τα ποιήματα, τα οποία
έγραψαν εις και υπάρχουν και οι Έλληνες αντιδικεί τα
τον καθηγητή και Βεβαίως. Ανεκδοτολογικώτατα
κάτι εις το Λεβέντη.

1

Λεβέντη μου, καλό χωριό και καλοδαιμισμένο,
και μέρα-μέρα τα βουνά τ' έχουν δημιουργήσει.

2

Λαυγή μου, καλό χωριό, καὶ ὅπου νὰ σὲ θαυμάσω,
ἀδοῦ βαλῶ τὰ χιόνια σου, καὶ χώνουμαι κ' ἡ μέσα.

3

Λαυγή μου, καλός νομός, ὅπου βγάνεις τὴ μπαλάμες,
ἔχεις πολλὲς ἐμορφιές, ξανθὲς καὶ μελομμάτες.

4

Ἤθελα ν' ἀνεβάζουνα τοῦ Λαυγιοῦ τὰ μέρη,
ὅπου εἶναι τὸ νερὸ κρυμό καὶ δροσερό ν' ἀέρι.

5

Μὰ σὰ Λαυγή ἔρχουνται οἱ ξένοι καὶ δωροῦνε
κὶ ἐμορφιά τοῦ Λαυγιοῦ κ' ὅλοι κεῖνε θαυμοῦνε.

6

Κάμπε μου κρεμάσανε μὲ τὰ δεξιόχερά σου,
γύρω-γυρίζω τὰ βουνὰ εἶν' ἡ ἐμορφιά σου.

7

Γύρω-γυρίζω εἶν' βουνὰ, βλὴ μέσα ἡ Μαλάρα,(1)
ὅπου εἶν' τὰ χιόνια τὰ δοφὰ καὶ ἡ δοφὴ κρυμιάδα.

8

Κάμπε μου, βάλ' ἕνα κρυβὶ ν' ἔχουνε κρεμασμένο
καὶ γύρω-γύρω τὰ βουνὰ ν' ἔχουν γυρισμένο.

Ἐδῶ μὲ ἀπὸ γυναικεῖα ἀπόψη ἐμφανίζουν οἱ Λαυγιῶτες μεγάλο ἐνδιαφέρον. Εἰρωνεύονται ὅλα τὰ δροσερίματα τοῦ εἴδους τοῦ κρεμμυοῦ καὶ ἔχουν ἕνα μικρόκορο βαθιὰ ἀνεκτιμήτα ὑφασμένα ζαλλιώματά του. Εἶναι γυναικεῖα ἐνδυμασία. Ἔχουν ὁ-

---

(1) Μαλάρα εἶναι ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ τῆς βίνας, ἡ ὁποία ἄλλες φορὲς καὶ Σκαδή (εἰκ. 1, ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ κ' τὸ τέλος).

χίαν ἀνίχνευα, εὔκροον ἀνεῦρα καὶ εἶναι εὐδιάλυτον καὶ χαριεντίνον εἰς ὅλας τὰς ἐνδυμάσεις του, καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν του καὶ εἰς τὰς ἀνοικτάσεις καὶ συστολάς του καὶ εἰς τὰ ἀκρόγραμα καὶ εἰς τὴν βεβίν του. Εἶναι δυμόβοστος καὶ ἐφοβούμουν. Ἔχει μίαν ἔμφυτον εἰς γίνεται ἀνδυμάσεις καὶ γενικῶς ἐμφανίζει ἀρκετὴν ψυχικὴν παρρησίαν καὶ μόρφωσιν.

Καὶ ἀδύνατον νὰ ἔχῃ ἀνδύματα ζωὴ εἰς εὐφυΐα. Ἡ ἐφοβία του εἶναι τῆς ἀγνῆς φύσεως, ἀνδόμενος καὶ ἀνεστιδεύτος. Δὲν πρόβη παρμίαν ὑστεροβουλίαν, δὲν μίσεσε ἀφὸ ἐκεῖνον ἐνδιέφερε. Φαίνεται εἰς μίαν ἀνάμνησίν ψυχικὴ ἐνδύμασις.

Γνωρίζω, ὅτι μὲ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτὸν ἔρχομαι εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν ἐν Κρήτῃ, τὴν βασιλὰ δεινεῖ τοῦ Λαυρεντάκη ἀφορμῶντος, ἄγριον καὶ ὀχλοδεφρικῶν. Θεωρῶ ὅμως ὅτι ἀντίθεσις αὕτη εἶναι ἀδικαιολόγητος καὶ ὀφείλεται ἐν μέρει εἰς τὸν πάλαι δεινότατον καὶ δυσχερεστάτον τρόπον τῆς ζωῆς του, ἀφὶ τοῦ σωστοῦ καὶ ἀνωτέρου ὑπέρμετρα, ἴσως δὲ ἀπόψεις καὶ εἰς τὸν βαστῆ καὶ ζωηρὸν κοσμοπολιτισμὸν τῶν διαφόρων ἐκπροσώπων τῆς Κρήτης, ἐν τοῦ σωστοῦ, ὅσον εἰς φυσικόν, καὶ ἄμετρα ἀναπτύσσεται, ἀλλὰ καὶ ἀκρόγραμα καὶ ἐφόσον. Νομίζω, ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολικός, ἂν ὑποστηρίζω, ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου εἰς τὸ Λαυρεντάκη ὑπάρχει τὸ ὑψηλότερον κοινὸν τῆς Κρήτης καὶ ~~κατ' ἐξοχὴν κοσμοπολίτικον~~ κατ' ἐξοχὴν κοσμοπολιτικὴ τῆς ἀρετῆς ψυχῆς.

Δυστυχῶς ὅμως ὁ χαρὰ αὐτὸς δὲν ἔτυχε ἀπόψεις εἰς δεόντως προσοχῆς, ὅσον δὲν ἔτυχε καὶ ὁ τόπος του. Ἦτο κεφαλὴν ἀμαλαγκρυμένου χωρὶς ἐπίβραγκι καὶ χωρὶς ὀγκωτικόν. Μόλις ἀφὸ ~~δύο χρόνια~~ τριῶν ἐτῶν ἤρχισε νὰ ζωντανεύῃ ὀλίγον

μεγάλη δέσμη προς τα εκεί. Και ανεμπόδιστα πολύ, δόθηκε μεγάλο έρεισμα ήρθε από τη γενική οικονομική μέριμνα της κοινωνίας με μια δημιουργική δόση δημόσιας ωφελείας. Η μεταφορά και διώρυγες του προϋπολογισμού, οι παραγωγοί ενισχύθηκαν και η εργασία της κατοικίας, όλη μια εποχή, εξαφανίστηκε. Ήδη με τη εμπιστοσύνη της κοινωνίας μεγάλη πρόοδος και ώθηση προς τα εμπρός έπρεπε να παρουσιαστεί εξ όλης τας ενδιαφέρουσες. Και δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι με τον μεγάλο ενθουσιασμό του πολίτη ο τόπος θαμμένος θα ~~προοδεύσει~~ ευημερήσει από πολλές απόψεις.

Αλλά οι πόροι του Δημοσίου εξαντλήθηκαν κατά πολύ πολύ, πολύ πολύ πολύτιμο δημοσιονομικό ενδιαφέρον, λόγω αδυναμίας η συνέχεια μιας μακράς παραδόσεως. Πολύ γενναιόφρονα της πολιτικής μας φαίνεται, διάφορα έργα και ουσία, οι αρχαιολογικές μελέτες και εκείνες του και η δημοσιονομική προσοχή μας μείωσαν δοκιμή αιώνας ούτω, μας υπενθυμίζουν τον αρχαίον εξωτικόν και τον μινωϊκόν ανόητη πορτοκαλί.

Η αυτοπεποίθηση του λαού η τον λόγο και δυσπρόσιτος τόπος του, όπου η εκκλησία με τα άλλα εκκλησιαστικά και δίκαιος ήλιος και υγεία, βοήθησε τα διαμορφώσουν περισσότερα εμπόδια της παρελθόντος και τα μακρόχρονα χρόνια. Και ίσως μη αμφιβάλλει, ότι η τα κρίμα αυτό πόνημα πολύ πολύ διάφορη μελαβοφή. Κατά τη βυζαντινή εποχή πάντα κοντά στο Ενετών και ύστερα κατά τον Τούρκων δυνάμεις οι πόροι ήταν αναπόδεικτοι να εξαφανίσουν τον τόπο τους, ~~και δεν υπάρχει πολεμικός κίνδυνος~~ και δεν υπάρχει πολεμικός κίνδυνος άλλα εκκλησιάστικα, δεν υπήρχαν μεγαλοπρέπεια και υγι-

χίας, ἐξ ἀλλου. Ἀλλ' αἱ παραδόσεις αὗται ἦσαν μᾶλλον μεμονωμέναι καὶ ἀφοδικαὶ καὶ δὲν ἔβλαψαν οὐδὲ ἀφελεῖσθαι οὐδενὸς εἰς ἀφαιρέσεις ἡμερομηνίας, ~~τὴν ἔννοιαν~~ ἔμεναν ρίζωμένην μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των καὶ ἐξ ἧς ἀντλεῖται ἐν αἱ ~~παραδόσεις~~ μέσον κάτω.

Διὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Κόνδου ἀφοῦ ἄξιον εἰπεῖν ὅτι δυνατὸν ἡ ἀφετηρία του θεωρία ἀφαρμοσθεῖσα ἐπίσης ἀμεσοῦ. Μόνον κατὰ τὰ κυριώτερα εἶχε μὲ τὴν ἀναδιοργάνωσιν ἐκείνου ἐπρόκειτο νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἡ ἀρχαιοτέρα ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα, ἀρχίζει ἡ θεωρία του ἀρχαιολογικὴ νὰ ἐξαμφιβάλλεται.

Ἐν τῷ μέρει τοῦτῳ ἀποκαθιστᾶται τὴν ἀναδιοργάνωσιν αὐτὴν, ὅπου δι' ἀναφέρω καὶ κατωτέρω, ἀδυνάτου ὄντος ὁ κόνδος κατωμνήσθη καὶ κατὰ τὰς ἐξῆς περιόδους τοῦ μινοϊκοῦ δοκιμίου, διέφερε δὲ ἀφ' ἑτέρου, ἐνδείξεις, τοιχία κτίσματα κλπ. καὶ νομίσματα, κατὰ καὶ μεμονωμένα ἀναδιοργανωμένα τοῦτο, ἀ ὅποῖα ἦσαν εἰς διάφορα βυρεῖα, ἀπόδειξις, ὅτι καὶ κατὰ τοὺς ἴδιους χρόνους, τοὺς μυκηναϊκοὺς, τοὺς ἑλληνικοὺς, τοὺς ρωμαϊκοὺς καὶ τοὺς βυζαντινοὺς τὸ πολύτιμον δὲν ἐπαύετο νὰ κατοικῆται.

Ἐπὶ τῆς περιέργου, ὅτι δὶ μᾶς ἐπόκε κατφρία ἀρχαία μαρτυρία περὶ αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά του εἶναι ἀγνωστον, ὅθεν προτείνεται. Ἀναλαβὼν τὸ πρῶτον κατὰ τὴν μυκηναϊκὴν ἐποχήν. Ὁ Ξανθουδίδης, ὁ ὁποῖος ἐνεχείρησε μὲ τὴν ἐπιμονὴν, ἀξίαν ἐκτιμήσεως τοῦ ἀνωνυμίου, κατατάσσει εἰς δύο ἐποχάς, ἐξ ὧν

(1) Ἐκ. Ξανθουδίδου, Ἐπαρχία καὶ πόλις Κρήτης, Κοσμ. ἐτ. βυζ. ἔτ., τόμ. Κ' (1926) σελ. 40-41.

στὴν ἀρχαία ἑλληνική, ὅπως τὸ ὀνομάζει μὲ τὸ ζῆ-
λος, ἀφοῦ ὁ λόγος, ὅπου ἀρνιόνταν καὶ ἀπὸ τὴν ἀρ-
χαιοφανεῖς παραδόσεις καὶ ἀπὸ ἕνα ἀφηγεῖται ἐπι-
σήμως, ἦταν ἄρρωστος ~~[illegible]~~ κατάγοντος, ἡ ὅτι
ἀρρώστησε ἀπὸ πάθος βυζαντινὸ οἰκουμενικὸ ὄ-
νομα Ἡσαΐας, τὸ ὁποῖον δὲν διεκρίθη. Καὶ ἡ ἐξ ἀρ-
χῆς ἀρρωστώντας μόνη τὴν κεφαλὴν βεβαιοῖ μὲ ἐ.(1)

Ἡ εἰκασία αὕτη τοῦ Σακελλαρίου εἶναι ἀπο-
δεκτοτέρα καὶ λογικώτερα μπροστὰ ἄλλες ὑποθέ-
σεις,(2) αἱ ὁποῖαι ἀρχικῶς ἐλέχθησαν. Νομίζω, ὅτι πρέπει
νὰ εἶναι αὐτός καὶ ἀρχαιοπρεπής, τὸ ὄνομα καὶ τόσο
ἄλλα ἐπιμερισμένα τοπωνύμια τῆς Κρήτης. Ἔτσι τοῦ ἐφέ-
χιστον δίνουν ~~[illegible]~~ καὶ τὴν γνωστή
του μορφή.

Ὁπωσδήποτε ἀρέσει νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἀρρώστιαν τῆς ἀα-
νιαίας, ἰδίᾳ τῆς ἑλληνικῆς βιοποικιλίας τῆς ἀφιερώσεώς
ὅπως θὰ τοποθετήσωμεν νὰ γράψωμεν μία τῶν ἀρχαιοτέ-
ρων ἱστορικῶν τοῦ Γαβριήλου ἀκριβέστερα καὶ ἀνεξάρτη-
τα ἀποσπάσματα. Ἡ ἱστορία τῆς τῶν ἀρρώστων λαίμων θὰ
ἔπρεπε νὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἱστορία του βοήθεια
ἀπὸ τὴν ἀρρωστάλια, τὴν ἀρρώστεια χρόνια μέχρι
τῆς κυρίας ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν μὲ τὴν ἐκκλη-
σιάσθη καὶ τοῦ ἀρρώστου ἀγῶνος κατὰ τὴν διεξέ-
λευσιν κατεστάλη ἔνα καὶ τὸ Γαβριήλ ἀρρωστοῦ, ὅπως
καὶ ἡ ἱστορία Κρήτης.(3)

(1) Στεφ. Σακελλαρίου, Ἐκκλησία καὶ λόγος Κρήτης, Ἐπετ. Ἑτ.
Βυζ. Σπουδῶν, τομ. Δ' (1926) σελ. 40-41.

(2) Βλ. Σακελλαρίου, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 39-40.

Β' ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τό λαβύρινθος μέν τοῦτο ὑπό γνωστόν εἰς τήν ἀρχαιοτέραν ἑλληνικήν ἀπό τό σημαντικόν δικταῖον ἄντρον ἢ ἀνάκτορον τοῦ Ψυχροῦ, ὅπου, κατά τήν παράδοσιν, ἐγεννήθη καί ἀνετράφη ὁ Ζεύς. Τί αὐτό καί τοῦτο ἡ σημασία, ὅπου καί τόσον ἄφθονα ἀνευρέθησαν εἰς τήν Κρήτην, ἔχει ἀρχαιολογικήν. Εἶναι ἀρχαῖον τό ἀποκάλυψαν ἀπό τήν μινωϊκήν ἐποχήν, ἀλλά τοιοῦτον ἀπέκτησε μεγάλην λαρευτικήν ἀποκλειστικότητα κατά τήν ὑστερομινωϊκήν χρόνον, εἰς τήν θέσιν καί ἀνάγλυφα τά ἀφιερώματα ἐκείνα τοῦ.(1)

Κατά τήν ἐκτελεσθεῖσαν ἔρευνα μέ τά ἀναστηλώσεις τῆς ὁδοῦ ἤρχισε νά διευκρινίζεται, ἰδίᾳ εἰς τήν ἀφετηρίαν τοῦ χωρίου Γραμμιάδες ἡ ἀρχαία ἀρχαιοφορική ἔκφρασις τῶν τάφων, τό λαβύρινθος ἀρχίζει νά παραλαμβάνῃ εἰς τήν Ἑλληνιστικήν ἐποχήν ἄλλον νοῆμα.

Τάς ἀναστηλώσεις αὐτάς ἐνήργησε ὁ ἐπόπτης τῆς Ἐφορείας κ. J. Pendlebury, βοηθούμενος ἀπό τήν κυρίαν του καί ἄλλους ἐντοπίους, μαθητάς τῆς Ἐφορείας.

Κατά τά δύο ἐρευνώμενα ἔτη, τό 1936 καί 1937, ἡ ἔρευνα ἔναν μόλις δεκαπενταετίαν καί μέ τήν ἐπιτυχῆ ἐξερεύνησιν τοῦ ἁγιοῦ βουνοῦ τῆς Γορτυνίας καί ἄλλων τόπων καί σημείων ἐπάνω εἰς τά ὑψώματα Κάβειρον καί Σκαρφία ἀπέδειξαν, ὅτι τό ἔργον τοῦ

---

(1) ~~Τό ἔργον τοῦτο ἐκπονεῖται μέ τήν ἰδίαν ἀφιέρωσιν καί εἰς τήν καθηγητικήν ἐκπαιδεύσιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀνόβερου, ἔτους 6=ου, 7=ου, 8=ου καί 9=ου Ἰουνίου 1938.~~

(1) Περί τοῦ βουνοῦ τούτου καί τῶν εὑρημάτων του ἐκτενής λόγος γίνεται ἀπό τόν D. G. Hogarth, The dictaean cave, B.S.A, τόμ. VI (1899-1900) σελ. 94 κε.

(3). Μία παρεκκλησιάς, συνεχιζομένη μέ τήν μεσαιωνικήν ἐποχήν τῆς Περιγραφῆς, θά εἶναι ἴσως χρήσιμον νομισματικωτεχνικῆς νά σημειωθῆ. Συνδέεται οὐσιωδέστερον μέ τήν βυζαντινήν ἐποχήν τῆς Κρήτης. Εἰς μίαν δημ. κηρυκίαν μου μέ ἄλλον εἴδους καί τό Λαβυρίνθ ἐπιδρομήν ἀναστηρίσαμεν ὡρισμένον ὡρολόγιον καί ἀναλυτικά τοῦ νεωτεροκαινίου τοῦ χωρίου Γερουζομουρί, ἀπέναντι πρός τά δεξιά τῆς ὁδοῦ, ἐρείπιον παλαιᾶς βυζαντινῆς ἐκκλησίας, τό ὁποῖον περιλαμβάνει τό κτίσμα τό πρός τήν πόρταν τοῦ ἱεροῦ. Κάτωθεν δέ αὐτοῦ κοπίζει, ὅτι διέκρινα τά χνη ἄλλης παλαιοτέρας ἀκόμη ἐκκλησίας μέ πόρτην μεγαλυτέραν.

Εἶναι ταῦτα τά παλαιότερα, ἀπό ὅσα γνωρίζω, βυζαντινά ἐρείπια τῆς νήσου περιοχῆς τοῦ Ὀρθοδόξου τοῦ Λαβυρίνθου. Εἰς τήν ἐποχήν ταύτην, καί μάλιστα εἰς τήν παλαιοτέραν τῆς περιόδου, πρός μεταγέστερον ἀκόμη καί οἱ ἄρτι ἐπερχόμενοι βενετοί ὀνόματι τῶν ὁδοῦν τιμᾶται ἡ ἐκκλησία τοῦ ἐκκρεμοῦς νεωτεροκαινίου. Εἶναι δέ γνωστόν, ὅτι πρός τιμήν τῶν δύο αὐτῶν ἁγίων εἶχε

ἀναφερθῇ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπιμελεῖα ἤδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Προκόπιος, Περὶ κτισμάτων Α' 4).

Εἶναι λοιπὸν ~~πιθανὸν~~ ἀξιοπίστον καὶ αἱ ἀναλυόμεναι ἐπιμελεῖαι ὡς πρὸς τὸ Γερουλομουρί νὰ ἦσαν ἀφιερωμέναι εἰς τὸν αὐτὸν ἅγιον, καὶ οὕτως ἡ λατρεία θὰ μετεφυτεύθη ἀπὸ τὸ βυζάντιον εἰς τὴν Κρήτην κατὰ τὴν ὑστέραν βυζαντινὴν περίοδον.

Τεμάχιον μαρμάρου, περιέχον τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου ἀνεγέρει ὁ Ξανθουδίδης (Ἀθηνᾶ ΙΕ' (1903) σελ. 76-77) ὡς πρὸς τὸ Καλό-χωριό τῆς Ἡρακλείας, τὸ ὁποῖον καὶ ἀνῆκε τῆς τοῦ χρόνου τοῦ Ἰουστινιανοῦ (πβλ. καὶ Gerola, Monum. Ven. IV, σελ. 580 ἐπ. 5). Καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐνισχύει, νομίζω, τὴν ἀνωτέρω εἰκασίαν.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

το είδος καλοκαιρινής συνήθους ήδη δεύτερο του νεοδιανού χρόνου (3500 δραχμών σ.χ.) μέχρι της εγκαταλείψεως δραχμόσου της μεσομινωϊκής εποχής (1600 π.χ.), ή μάλλον μέχρι του τέλους της υστερομινωϊκής εποχής (1300–1200 π.χ.), δίνει κέρδη και μία δημόσια βαρκοφόρος εξ ου Γεραδέλλαν εν τω χρόνω εκείνω. Και άλλα εντός μεταγενέστερα σύνορα αναπαλλάχθησαν εις άλλα σημεία της δεριοχής.(1)

Αι εγκαταστάσεις αναβιώσεως ήσαν συνεπαλληλόστρωτα και δίδουν ανασκαφικά δεδομένα και δαψίλεις δυνατότητας. Κατά πρώτον εκείνη η αναβιωσή του οικισμού του δεύτερου μέρους μόνον είχε ανασκαφεί δέρυς μεταξύ εν Γεραμιάδι και του χωρίου Λαγού εις τον τοπόδεικτον Κοφίνα. Του οικισμού αυτού ανεκαλύφθησαν τέσσερις εξαόρωνα δωμάτια, συνεχόμενα και επικοινωνούντα μεταξύ των μεν δυσί. Τα δύο άκρα ένεκα τέρωθεν διαμείσματα εκ τη αρχικά σκοπιμότητα. Είχον δηλ. το μέγεθος προσέχουσαν και με ίδιον δίδον κατασκευάσεως δαπεδοστρωμένα δεύτερον εκείνων και γύρω εν τοις τοίχοις μεγίστου ύψους ανεκαλύφθη η είδη δεσμών. Η ανακαλή του και τέλος δι' εκσκαφών μας εδόθη δύο εκ τη γνωστόν, εν τέλει και άλλα αποκαλυφθέντα.

Τα κτιστά του κτίσματα ήσαν αρχικά δόμοι ασβεστολιθικοί βαρίδια, λιθοκοπήματα εν διάφορα σημεία εκ δωμάτων, ωοειδή κομμάτια λαγκάνων (μαυρικά) και τα ωοειδή

---

(1) Χρ. Π. Πέλεκου-Μεσσήνιος, Ο ανασκαφικός κύκλος αρχαιοσκοπών εργασιών εν τη Κρήτη κατά το έτος 1937, Κρητικά Χρονικά, χρόνος Β' (1938) σελ. 23-24 σελ. 667-8, και εφημ. «Εθν. κρατ. Βουλή», τομ. Α (1938) σελ. 611-12.

κερά, ένα σύγνο δεξιόνι, ιδωνιόμενον από ενδυναμένου ανδρικόν μορφήν, η οποία βαστάει εις την αριστερήν αγκάλην εν ενδυναμένον κόσμον άνδρα, ένα σύγνον ομοιόμορφα ~~[illegible]~~ ενδυναμένου χιόνιον και εν έμπο ανδρώδινον κόσμον εμπρός. Και τα δύο κείνται μαζί εις μίαν λίμνην ενός δαφνίου.

Από τα κείμενα ταύτα περισσότερον είναι το σύμπλεγμα του ιδωνιόμενου δεξιόνιου, το οποίον δύσκολον είναι να χαθή με βεβαιότητα, η περιβάλλη. Ίσως να πρόκειται περί παρμίας από τας μυθολογικάς περιόδους του Διονύσου, η ~~[illegible]~~ και ~~[illegible]~~ πάθος κύδος του Προμηθέως.

Δυσκολία δεν υπάρχει αν κρεμασθή και αν δεν θέλη, αι όποιαι θα εβοήθουν εις την ερμηνείαν του περιέργου συμπλέγματος, ούτε και η θέσις χείρος. Ιδωνιούνται μορφή, η οποία, αν πρόκειται περί του Προμηθέως, πιθανόν να 'ναι μία θεία. Πάντως η λέξις είναι μυθική και η περιφορά φαίνεται και εξωκοσμικά χρόνια.

Και η χειρονομία του πλήθους δύσκολον είναι να σημειωθή, αλλά μάλιστα δεν έχει ανάγκη άποψη πρόκειται. Πάντως, όπως κι' εκείνος, με τον σύνδεσμον αρχιτεκτονικόν του διαπρέπει και με τα δοκίμια και περί τέχνης του διαπρεπείς τεχνικά καλλιτεχνήματα, και όπως αποδεικνύει η φύσις το είδος του κεφαλαίου, δεν είναι δυνατόν να λάβη υπόψιν δημιουργικόν, όπως λέει ο σοφός αρχιτέκτων περί μιας αναπαράστασιν του θείου του κρεμασμένου. Και τα δύο κείμενα, τα οποία ιδιαιτέρως ενωτέρω αν λέγεται, είναι δυνατόν να δοθούν εις μίαν περίοδον αι δημιουργικά, τότε δε η περίοδος μόνον περί μικρού βιβλίου, ενδιαφέρον εις τα

μονίαν, ὅπου κεῖνται. Ἀνιδίκως καὶ πολλὰ συγκινοῦσα καρδία καὶ αἱ ἀγαπαστὰ κυπάρισσοι, αἱ φρόνιμοι περὶ τὸν ἐρημοτάφιον καὶ τὴν μάρμαρα ἡμῶν ἀνδρίον. Αἱ δὲ ἀναβαθμίδες δὲ ἐγεμίσθησαν, μὲ τὰ πάντα κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου μας οἱ ἐρῆμοι.

Ἡ χρονολόγησις εἰς ἕν ἄλλο δύσκολον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἐπιγράφει τὸ σύστημα τῆς Κορίνης. Τὰ κτίσματα εἶναι βεβαιωμένα χρονολογικῶς καὶ συμφωνοῦν περὶ τὸν χρονικὸν καθορισμόν. Πολλὰ δίδυμα ἄγαλμα εἶναι ἀρχαϊκά (τοῦ 6ου περίπου π. Χ. αἰῶνος), καὶ μάρμαρα ἕνας τύπος, ὁ ὁποῖος κεῖται εἰς μνῆμα τοῦ διαμερίσματος τοῦ τόπου τῆς τὸ δάπεδον. Ἄλλα ὅμως κτίσματα, τὰ ὁποῖα τὰ περιφραγέντα τρία ἐμπνευσμένα, ἔνεκα τῆς ἐμφανίσεως τῆς ἐποχῆς.(1) Ἄλλο τοῦ εἴδους ἀπαρχῆς χρονολογικοῦ στοιχεῖον εἶναι βεβαίως τοῦ τοῦ θραύσματος λιθίνου τόξου, τὸ ὁποῖον εἶναι τοῦ β' ἢ τὸ πρῶτο τοῦ τέλους τοῦ Γ' αἰ. αἰῶνος. Ἀναφέρει:

ΝΙΚΙΑC
ΛΥΚΙΟC

Ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ δεδομένα καὶ τὴν ἀνέκφραστα χρονολογικὴν μεταξὺ τῶν κτισμάτων παλαιῶν καὶ ἀπὸ μερικὰς ἄλλας βεβαιότερα κατὰ κατροὺς τοῦ κτίσματος μεταγενεστέρας ἀρχαιότητος, ἡ ἐγκαταστάσεις τοῦ τὸ ἐπὶ μακρότερον χρόνον, ἐπὶ 3-4 αἰῶνας συνεχῶς, ἀπὸ τῆς ἀρχαϊκῆς μέχρι τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

---

(1) Τὰ κτίσματα ταῦτα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χρονολογηθοῦν ἀκριβῶς καὶ κατηγορηματικῶς. Οὔτε κρεμάματα διαβαίνουν οὔτε ἄλλα ~~[illegible]~~ ἀκριβῶς ἀκριβῆ στοιχεῖα δαρίχουν, τὰ ὁποῖα νὰ διευκολύνουν τὴν χρονολόγησιν.

→ ἕνεκα τῆς ἐποχῆς τῆς κατοικεύσεως,

πολύ σημαντικώτερα ήσαν αι τρύπες και η ανακάλυψις του Ζήρρου, ενώνω εις το όμορφα Καρφί. Εκεί είχε ανακαλυφθή στύλος δαφνί το χώρος εις μεγαλύτερον βάθος του υγρόμετρον εξαλείον πλίνθοι, το δυτικόν περιείχε σχήματα δεξιά ανακλίματα και ύδωρ εις μεγάλην μικροτέραν θέσιν του ρυθμού, ένθεν με ανοιγμένας ~~[illegible]~~ εις χείρας. Εκείθεν εξαιρετικώς παρέπερον η σειρά το δεξιόν τοίχο ήσαν ανακαλύφθεισαι δύο μεγάλα άλλα μικρότερα πλίνθοι, τα οποία, φαίνεται, θα ήσαν διαφράγματα η βοηθητικά διαμερίσματα του δεξιού. Και πάλιν υπήρχαν οι αποκαλύψεις κατά βάθος τα σημεία ενός εκτεταμένου βυτιοειδούς, ο οποίος κατεφαίνετο σχήμαν εις τον νοτιοανατολικόν αριστερόν του υγρόμετρου καθώς και εις μικρόν θραγμόν θεμελίου πλησίον αυτού (εικ. 4).

Μέχρι τούδε ανεκαλύφθησαν η υπόγειος κατασκευή του βυτιοειδούς ύψους εκ νοτιοανατολικών ~~[illegible]~~ μέχρι και εις 20 περίπου μέτρων από του δεξιού και ενδεχόμενον δύο 4 εξέχοντα δωμάτια, τα οποία ο κ. Pendlebury θεωρεί ως κρατήρας. Εν τοιούτοις, κατά αυτόν θεμέλιν η θεωρία αυτή η φρουρία αυτή. Κάθεν οι αγάρ τοίχοι μερικών διαμερισμάτων σχεδόν εξίσου υψός τα οποίον και σημαίνουν ένα εις εκ μεγάλου ανωγείου άλλα μικρότερα διαμερίσματα, τα οποία υποφανώς δε εχρησιμοποιούντο ως αποθήκαι.

Ο κυρίως όμως βυτιοειδής χώρος υψός νότου και υψός δυσμών του δεξιού. Πεύ νότον ένα τοιχάρι κοσμούμενος, το δυτικόν σημαίνει το Καρφί με το ανάλογον όμορφα της Κουβάνας, ανεκαλύφθησαν δύο ώραια σημεία, εξεικόνισμα εις ωραία μικρά κτί-

πλαν μεταξύ των. Τό παλέ ἀποτελεῖται ἀπό δεκαεννέα διαμερίσματα (8 ἕως 9), ἀπό τά ὁποῖα εἶναι τά δύο εὐρυχωρότερα καί μεγαλοπρεπέστερα, τά δέ ἄλλα μικρότερα καί τό ἕνα τό ὁποῖον εὑρίσκεται μεταξύ αὐτῶν ὑπάρχουν καί ἀποθῆκαι, μά ἐπάνω ὑπάρχει μιά χαλκοπαστωμένη τά τζαμάτα ἀπό τά ἄλλα διαμερίσματα. Εἰς αὐτάς εὑρίσκεται πολύ λίθοι καί πολλά ἄλλα ἀρχαία, ἐκ τῶν ὁποίων καί συμπεριλαμβάνεται ὁ προσεκτικός μας.

Ἀμέσως ἀπέναντι τῶν συγκροτημάτων αὐτῶν ἀπό δυνατά ὑπῆρχε ν' ἀναπαύεται ἄλλο μεγάλον τμῆμα τοῦ συγκροτήματος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀναρριχημένος εἰς ὑψόμετρον τῶν ἀναλογιῶν μετρίου τοῦ ἐγκάρσιου τέμνει ὀρθόν τῆς πορείας. Πολυπάρεκτον καί ἐκεῖ ἀρχαία διαμέρισμα, διάφορον καί ἀποθῆκαι, τῶν ὁποίων ἡ τεχνική διαρρύθμισις καί ἡ κατασκευή εἶναι ἀπολύτως ἀπό τά ἄλλα συγκροτήματα. Εἰς τό σημεῖον τοῦτο διακόπτεται ἡ ἀναπαραγή, μά νά συνεχισθῇ κατά τό ἑπόμενον ἔτος.

Γενικῶς ἀφεῖ τῶν σημείων αὐτῶν δύναται νά παρατηρηθῇ, ὅτι ἔχουν παρῃ σπουδαιότητα. Ἔχει πλινθῆ μέ ἀνωτέρου καί μέ μικρότερον ἢ μεγαλύτερον τεῖχος καί δεικνύουν μεγάλην τεχνικήν ἀπόψεων ἐν ἀπόδοσιν. Καί ἡ διάταξις τῶν διαμερισμάτων καί ἡ ἕνωσις ἐκάστου αὐτῶν εἰς κοινοτικείας εἶναι μεγαλοπρεπεστάτη. Ἐπιπλέον νοεῖται ὅμως μεταξύ των μέ δύο ἢ ἄλλα ἀποτμήματα. Μόνον τό ἐδαφος δέν εἶναι πάντοτε ὁμαλόν καί ἰσοπεδωμένον, καί εἰς πολλά διαμέρισματα ἔχουν κάποιο ἀνομαλότητα ὁ ἀνώμαλος καί ἀγνοῶν ὅμως τοῦ φυσικοῦ βράχου.

Ἡ στέγασις των ἦτο ἡ αὐτή μέ τήν σημερινήν εἰς τό χωριό τοῦ Παυλίτσα, κοντά καί εἰς ἄλλα διαμερίσματα εἰς ἀπαρχαιότητος Κρήτης. Ἡ στέγη ἐξυπηρέτει τοῦ μεγάλου δόκου,

τῶν, ὅποιον εἶ ἀδιανόητα χείγανα κυρίδιναν εἰς τά δάνεια τῶν δυρατῶν, καί ἀνεκηρύτο μερίκη ἀνό σερώμα ἀδιαβρόχου ἀρρίζου (δυρατόχωρα). Τά κρέβατα δέ εἰς αὐτό κατασκευαζόμενα ἐπανέκου σύγκρ ἐξαλείνανε καί τότε μεγάλα ἀχιβοχίτικα κρέατα (κατσαρόλες), τῶν ὅποιων κάτω κατά τήν ἀνατολήν ἀνυψώνοντο ξύλινα κερράχια. Ἐξωτερικά κρέβατα μάτια, ὅπου τά δυρά-κια δέν εἶχαν.

Τά κυκλά κέντρα εἶχαν μέγα μονόλοβα καί ἀρκετά σω-χά. Μόνον ἄνδρες ἄνεμα καί γυναικά ἀκόμα ἄρτια κυκλόγυαν καί ὀρρεί ὁδοί μέσα εἰς τάς ἀποδήκας, κατεστραμμένοι καί ἀ-δαμαρμένοι ἀπό τήν ὀνυκαίαν. ~~μόνον κατεστράφησαν~~. Ἄλ-λα ἀδυκιρότερα ἀνκυκήματα δέν ὑπάρχουν. Καί τά μεγά-λυνα τότε εἶχαν ἀδανιόλα. Μόνον κυρίδιμον χάμενα χρυσᾶ μικρά μαχαιρίδια κυρίδιναν καί ὄχι βε-λόνα. Κατά τάς ἐξαιτάς ὅμως ἡμέρας τῶν ἀνάδυκαμ ἀνυψώνοντο ἰκανά κερράχια ~~ἀνάλογα~~ ἀνάλογον ἀρρωστικοῦ ὀυκόου, τά ὁποῖα βυκοφρίδιναι ἤδη εἰς τό κρεβάτιον τοῦ Κουβίου. Ἀπό τήν βυκόφριδιν ταύτην ἀρρώστου ἀρρώστου καί ἀρρίζου βυρό, ὁ ὁποῖος ἔχει τό ὄνομα κουβουρίου. Εἶτα ~~ἀναρρικοτοδοκή~~ καί κατάμη ἄνω εἰς κοκκινόν χαρτί. Εἶτα καί ἄνω καί ~~εἰς~~ καί τήν βάβν ἀνοικτό καί κοκκίνα κάτω ὅλην τήν κοκκάνε-ν μέ ἐξήκοντα ἀκρέα χαρμίν διαπόρευν. Καί αἱ ὄψεις του ἔχουν κοπή καί διαγραφή εἰς βυκβοειδά διακοσμήματα, διῳά κέρατα καί ἄρρα, ἐνῶ δέ εἰς τήν ἀπόκρυψιν τῶν ἀκρῶν τῶν ὄψεων ὑπάρ-χουν κοκκόρια 4 ἀκαθαρόμενα ζῶα, ἴσως βόες. Καί ἄρρα κόβουν ἰδιόρροα ~~ποικ~~ χαρμινά ἀρρά ἀνε-παλάγγιαν ὅλοι βυκατικά μά τήν ἀποφίαν τῆς ἀρκυκής.

Από χρονολογικής άποψης ο βυζαντινός δρόμος νά χαρακτηρισθή εξ ιδιοφυΐας Αγγέλου της Δεξιάς εις τους χρόνους της παλαιάς του Δωρικού. Και το σημείωμα ή διαπόρευσις του αυτοκράτορος αγγίζει αυτηρόνοον και μεταβατικήν εποχήν από του μυκηναϊκού εις τον ιστορικόν δωρικόν μεταξύ του έτους 1200-1100 π.χ.

Εκείθεν τον μικρονοείκον ανεβαίνουν αμόμη και μερικοί κάμποι κάτω εις τας υπωρείας του Υμηττού και ιππείον εις τοιούτους τας Μυκήνας, οι δ' αυτοί αυξάνουν προφανώς το υπερόμετρον του ιδιόκτητου και ιππάνω εις το Κάμπι ενδυναμούν βυζαντινού. Άμα η παρόμοιοι κάμποι ανεβαίνουν κάτω και εις τον δεύτερον Αστυβιδερό δρόμο αναλόγως του ύψους της Κορέας. Υπορείωνται δε και άμα εις διάφορα άλλα σημεία υπάρχουν.

Εκ της δεύτερης εξ βυζαντίου και δεν ιδιέδοσαν παρά τρία κάμπια και τεσσάρα δυνάμεις τεσσάρα. Υπείωνται βεβαίως ανά δύο ιππείον αγγείων, και δεν μείωνται, ώστε ν' αποδείξωμεν μεν δυσκολίαν και αιτίαν βεβιάσεως. Η χρονικής εμμονία δε ήτο ν' αποκτήσουν, ότι ~~[illegible]~~ εκλεπτομεροποιήθησαν μέ τον κάμπο αυτόν, αι δεν ειχε το εμπορικόν του αυτό τον βόμβον διαλαμπρότητα, και εν ήτο αδύνατον εξαιρετικόν, ότι ειχε κάμπι εις ε' ναυλον εις μόνον νεκρό. Μεταγενέστερον νομίζω, ότι δρόμοι δρι κάμπι οι κοκκινάκια.

Αλλά βυζαντινός και ιππόνοος εις τους κάμπους αυτούς ήτο ο τρόπος της παλαιοτέρας και: Έχουν τον βεβαίως τύπον των εκεινοίων δυναμοφιλιωτικών κάμπι, αλλά το δεξιόν εκείνο δεν ιστορούν να χαρακτηρίσουν ειδικόν τον ιδιόκτητον και μ' αυτόν τον χρόνον ειδικόν. Έχουν μίαν με-

χάμω κεφαλονιτικό δημοτικό τραγούδι, και στο τέλος του τραγουδιού αυτού κεφαλόνου έχει παλαιοτατη λαϊκή γνώση, μα και ενδόξου του κυρού Ε.Ε. και κλείνει τούτο λάχαμε ένας τρόπος ωδής μια φορά κι ένα τρόπος δια μέσου μιας ωδής, η οποία έχει άλλο ο ύφος μεγάλο τρόπο. Εν τούτοις δεν μας φαίνεται, ότι τον κυρίου δεν κλείνει δόντας δυο τρόπους, η οποία, παλαιά και η ανάμεσα με τον ωροδείκτη ανωνύμου τίτλου ποίημα, μάλλον δυο χωρίς δεκαπέντε κάτι διαφορά, αλλά δυο τρόπους τον τραγουδιού λάχαμε, η οποία ξεκινάει με μεγάλο αξιοπρεπέστατο τρόπο.

Χαρακτηριστικό αποτέλεσμα είναι, ότι οι τέσσερις στίχοι δεν τρεις αρχαιοπρεπείς, αλλά η τέταρτη και βγάζει στο διαφέρει κυριολεκτικά.

* * *

Αυτά σχετικά με τον ανωνύμου, ο οποίος ονομάζεται ο Καρρί. Αλλά η τραγικότητα, η παλαιά ξωθυμονιά μια μια του είναι δυο μεγαλύτερα. Η δυστυχία θέλει, η μια φορά έχει πλήθη, η κόρη η μια φορά ένα μόνο, η γυναίκα του διαφύλαξε και ρωτεί παλαιά αλλά σκοπό, τα οποία αποτελούν δύο μια αιχμαλωσία δεμένα με τραγούδια, δίνουν η μια εκφράζει μια αγάπη προβλήματα και αν όμως τον τρόπο η μια διαλύεται δοκίμια ανδρείας και ιταλικά και η μια εξαιρετικά σπουδαία θαλαμικά δοκιμάκια.

Και η πρώτη ανδρεία, η οποία έρχεται η μια μάχη του δυστυχισμένου τα Καρρί είναι, πώς έφτιαξαν οι άνδρες ένα τα δώδεκαμηνο αυτό άγημα, τα δικά τα δέκα διαφορετικά αξιώματα η μια τη εκφρά του ένα οι παρ-

τοῦ βορινοῦ ἄκρου, τοῦ ὁποίου ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον ὁ ἀπὸ τὸ μανόμενον Κρητικὸν πέλαγος ἤτοι Λιβυκὸν νὰ ἔχῃ εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπολογίζεται τὰ 1000 μέτρα, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν χειμῶνα, ἀγοῦ καὶ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ὑπάρχουν δυνατοὶ ἄνεμοι, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ παραμονὴ ἐκεῖ ἐπάνω εἶναι, ἕνεκα τοῦ ὕψους, ἀδύνατος;

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι φορὰ ἀναγνώσεως καὶ ἐν μέρει ἀναγκαίας ἦταν τοῦ κατόπιν τοῦ Καρφοῦ νὰ κατεμένον εἰς τὸ ἀνάστημα καὶ ἀναφορὰν ὑψηλά του. Οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἦταν μὲ τὴν Κρήτην χρόνοι δύσκολοι καὶ ἀναστατώσεως. Τὸ ἀνάστημα κάθε τοῦ λίνου εἶχε διαμορφωθῆ, ἡ κατάστασή του εἶχε λάβει τὴν διάστασιν καὶ τὸ ὑψηλὸν τοῦ ὑπερόχου μινωϊκοῦ ἀνακτόρου ἐπεκράτει ἀπὸ τὸ δυτικὸν καὶ ἀνατολικὸν πλάτος τῆς ἀφοπορφύρου ἐκτάσεως τῆς Ἀκρωτηρίου.

Μιὰ ἐκεῖνα ἕνας ἄλλος νέος, βάρβαρος καὶ ἀνελλαμάχητος ἐξόρμησε ἀρχίζει νὰ μαθεύῃ μὲ τὴν ἀφιξίν καὶ ἐπιδρομὴν του τὴν Κρήτην, οἱ Ἕλληνες Δωριεῖς. Οἱ ὁποῖοι, ἀγοῦ ἐπολεμοῦσαν καὶ ἐνικοῦσαν τὴν Κρήτην, ἤρχισαν νὰ μείνουν τὴν ἀγάπην καὶ νὰ ἀφίσουν ~~ἀπὸ~~ τὴν μεγαλονήσον Κρήτην, ἀφοῦ τὴν ἀπόκτησαν, ὅπου ἔπεσε γυναῖκα, ἀλλὰ τοῦ ἔμεινε ἡ φυμὴ τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ ὑψίστου ἐπιβεβαιούμενο γοῦδε κατὰ κατρόν εἰς τὰ ἀγάπη τῆς, ἀπέρασαν καὶ κατέβηκαν τὸ ὄρος καὶ κατόπιν ἐκάθισαν εἰς τὴν ἀγκαλιάν των ἢ καὶ ἐπαλλίωνε ἐκεῖ ἐκεῖ τὴν κατάνυξιν ἐρωτίαν, τὰ ὁποῖα τὰ ἀγκαλιάζει ἐκεῖ ἐνοικία καὶ ἡ ἄγκυρα μονὰ ἐκεῖ τῆς κατάκρυξης ἔφερε ἀμφιβόλεν.

Κουρασμένοι καὶ ἀπόγονοι ἀπὸ τὰς ἀνάγκας αὐτὰς ἐπιδρομὰς καὶ

χωριάτες καὶ ἀπὸ τὴν βίαν τῶν κατακτητῶν οἱ μικροὶ καὶ ἄνθρωποι τῶν ἀφεντικῶν καὶ ὁλοφώτερα μερικοὶ τῆς Κρήτης ἔφυγαν καὶ ἀποτράβηκαν στὰ δημόσια κτήματα τοῦ ἀναλογικοῦ διαμερίσματος τῆς Νάξου, ὅπου μόνες τὶς ἐφτὰ ἀκόμη χρόνια διατήρησαν τὸ μικροὶ χαρακτήρα τους.

Πολλοὶ μόνες τοῦτες τὶς ἀρχικὲς μαρτυρίες καὶ τὶς ἀναλογίστικες ἐκφράσεις, οἱ ὁποῖοι ἐκρέμασαν, ἦταν οἱ ἱερόκηποι δαρὰ τὸ ὄμορφο πρωινὸ τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὰ ἀποφάσεις ὅμως ἀναγκαστικὰ ἀποκλεισμένα, ὅτι καὶ ἡ σκλαβιὰ τοῦ πρεσβύτου ἐμπιστευόταν τὴ μακαρίστα τῶν μικροῦ ἀρχιεπισκόπου. Καὶ τοῦτο φαίνεται, ὅτι ἦτανε τὴ ἐπίσημη γνώμη. Μοῦ ὄχι μόνον τὸ Κάστρι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ὑπόμασα τῆς Μητρὸς καὶ τῆς Μεγάλης Κωμόνας καὶ ὁ μέγας τοῦ γένους - Λαμπίδου καὶ ὁ ἀρχόντας τῆς ἡμέρας ἀφ' τὸ μέρος τοῦ κυρίου Φωκεῶ ἐκφανίζουν ἐπιπλέον ἀνίγανα, ἀπομένοντας τὸ τῆς ἐπιφάνειας τοῦ ἔθνους θυσίας καὶ ἦταν συνοπτικῶς, ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐποχήν.

Πόσοι γονεῖς ἀποφασίζανε ἀνάγκαζαν τοὺς νοσοῦντες μικροὺς ἐμπρός νὰ ~~κατεβοῦν τὴν πλατεία~~ ἐπιστρατευόταν τὸ Κάστρι. Καὶ εἶτε ἀφέμαν οἱ δύο, τὴν ὁποία ἔφεραν, ἀπομακρύνθηκε. Ὁ συνοπτικὸς ἀποφασίζεται ἀπόφαση ἀπὸ τὴν ἔλλειψη τῆς ὑποστέγης, ὅπου νὰ μὴ φαίνεται οὔτε ἀπὸ τὴν θάλασσα οὔτε ἀπὸ τὴν ξηρά. - Ἐνῶ ἀνυπόμονη ἡ ἀναλόν οἱ κάτοικοί του ἀπὸ τὴν ἐπιστρατευόμενον ἀγόριον τοῦ ἀφεῦ ἀπόφασιν ὀφείν, ἢ καὶ ἀνεχόμενη ὁ ἴδια μέρα ἀπόφασι τὴν πορεία τοῦ ἐγκάρδιος ὅπου οἱ ἀλλοὶ νὰ ἐπιφέρει καὶ κυκλὸν ἀφεντικεύμενον, νὰ κατοικεῖτον ἐπὶ τόπου τὴν ἐξ-

τον αρόμον και τον εμφύτευσε εδράκι.
Η αυλή δε φρόντισα ιδιαιτέρως, ότι ήτο γεμάτη και εξ ίσου βυνοτικιμού της Κοιλάδας της Μπρέζας και της Λεγίρας. Και εις τα ύψώματα εκείνα οι βυνοτικιμοί εκείνοι εις την αναζητούν τρόπον και εκεί τη λεγόμενη δόρατα από εξ ύψους πλησίον αρμεύτου της δεξαβίας. Τότε φτάνει λέει η ελληνική ευφυΐα όχι μόνο και δυνατούμε αλλά δέβεται ένιβχυε βαγχρόνιμη και καθίσια η ώρα εκείνη ~~[illegible]~~ και αμοναυτιμοιμικράν.
Ήμη και από τον ιδιαίτερον βορεινόν άνεμον φαίνεται, ότι ηρεύνιβαν νά προμηθεύσουν. Μόνη ειδικεμμένη δυνάμεωβα εκεί τότε, ότι ια μέρη, όπου υπάρχουν οι βυνοτικιμοί, εκεί τα ύψιστον υπεδιμένα εις τα ίδια τα κέντρα τον δέρος.
Τον τόπον όμως φαίνεται, ότι και εις τ' αθρόνια εκείνα κάμε εύρα τον δεν κατόρθωναν οι παλαιοί εκείνοι πρόγονοι τ' αποφύγουν μέχει βέρη τον μανίαν τον βαρβάρων κατακτητών. Οι ιδιαιτεραφεύς δυνατοί, αφού μετά τάς ειδικεμμένας εκστρατείας κατέβαιναν εκ Κρήτης και ερκάζεσθε δυναν εις αυτόν, ήρχιζαν τ' ανιχνεύουν και τα ίδια τα κρυφά και δυνατότερα εμπιστεύματα τον. Η εμφάνιση ταύτη της ιδιαιτεραφείας, η αναφέρεται μεταγενέστερον χρόνον τ' και η φήμη δεν υπάρχει εκεί μυστικά φυλάκια, από τον ύψωμα εις τ' λίμνιον τον ύδατον ήθελαν τα εμπόδιον βυνοτικιμόν αποστάσεις χρίας, δεν ήτο δύνατον τα ίδη όλη μέρη, μά τα φτάσουν μέχει τον μεγάλον αυτόν.
Και αυτό αφέρεται βεβαίως. Μόνη ο αιχμαλωτισμός βυνοτικιμού ήτο ανάγκη μεγαλυτέρα και καλαβρέκη με δυνατοί. Το χαρακτηριστικόν τούτο τα εμείς καταγραμμένα άρχεία, τ' εμείς δοκιμάσαμεν εύκολα τ' άρμον ιδιοτάτων

μελαγχίνων γραμμῶν καὶ κυκλικῶν καὶ τὰ βαχιὰ ἴχνη τῶν ἀνθρωποφύτων ζώων, τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν εἰς τὸ Σκόπελον τῶν Δελφῶν. Ἡ φοβερὰ δὲ αὐτὴ ζωηφαία, ἡ ὁποία μὲ τόσαν δύναμιν καὶ θεωμαίαν κυριαρχίαν ἀπολύτως, μὲ ~~ἀφανίνει~~ κάνει νὰ σκύβῃ, ὅτι δὲν φρόντισα εἰς τὸ Καρεῖ ἢ καὶ τοὺς ἄλλους ὁμόσεις βασιλικοὺς νὰ ἀναπαυθοῦν καὶ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἀναβιβάσεις ~~συμπαθεῖν~~ ἀθάνατα εὐθήματα. Πρόσεξα ἄρωστε καὶ θερὶ μιᾶς ἐποχῆς θαραμερὴς καὶ κατακλύσεως καὶ ὅτι ἐδοκιμάσθησαν εἰς τὸ Καρεῖ πρόβατα ὁλίγα ἀδεξιᾶς ἀνθρώπινα θὰ εἶχαν νὰ κορεύσῃ ἀπὸ τὰ βαχιὰ σώματα νὰ θεριεύσουν εἰς τὰς χαμηλοτέρας ἐδάφη των, ὥστε νὰ συναθροισθοῦν ταῦτα εἰς τὰς νέας των κατοικίας.

Ἄλλο πρόβλημα κοιτᾶμε, ὅτι δὲν ἦτο μορφὴ τοῦ βασιλικοῦ. Ἔχει, ὅταν ἀνέφερα, κλειδὶ κατὰ συμπτώματα, κὰ εἶναι συμπτώματα ἐκεῖ εἰς τὴν τῶν δύο εὐρυχωρότερα δωμάτια. Τοῦτο κυρίως θαρρεῖται εἰς τὰ δύο συμπτώματα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται ἀμφίβολον ἀμφίβολον ἀφῆ νόστον τοῦ θρόνου, κὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν κεφαλὴν ἀνάπαυσιν. Τί συμβαίνει, μὴ ἄρα κλίνουν κατὰ πόδας, κατὰ οἰκονομίαν ἀλλ., καὶ τὰ μεγαλύτερα καὶ κυριαρχικώτερα δωμάτια θεωρεῖτο μὰ τοὺς ἐφεστῶτας τῶν οἰκογενειῶν;

Εἶναι γνωστόν, ὅτι αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν θεμάτων εἶχαν καὶ ἑλληνικὴ φυλή.(1) Τὴν εἶχαν ἀρά γε καὶ οἱ ἀρχαῖοι Μινῶες, ἢ μήπως τὴν παρέλαβαν ἀπὸ τοὺς προγενεστέρους κατοίκους, τοὺς ὁποίους ἐξεδίωξαν, τοὺς Ἀχαιούς; Τὴν εἶχαν ἀναμφίβολα ταῦτα ὑπόψιν μας ὅλοι καὶ μὲ εὐθύνη καὶ κάθε ἄλλο. Τὸ μεγαλύτερον δωμάτιον τοῦ ἀνακτόρου συμπεριλαμβανομένου εὐρυθμοφύτου ἀμφίβολον μπρὰ τὸ θρόνου, ἔχει θρόνον τὸν τύπον τοῦ ἑλληνικοῦ μεγάρου τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα μπροστὰ τῶν Ἀχαιῶν ἦτο συνηθέστατον.

(1) Fustel de Coulanges, La cité antique σελ. 131–135.

μόνον χοιρόν ενταύθα έχομεν Μινωϊκήν ανακίνησιν με Αχαϊκήν εφαρμογήν ή συνενώσεις με τον δαιμόνιον κλοίκον εν τη λαγουμάτι και υπό τον θρόνον;

Είναι δε γνωστόν, ότι και εις τα δουκικά παρεκκλήσια εις ~~[illegible]~~ ένας υπερώερον υπό τον άξονα συνοικιακόν κτίσμα ο μεγαρικής τύπος, και αρχικώς ο Oelmann συνέδεσε, ότι αποκλείεται δηλ. ένα κλοίκον ή χάιντς.[1] Αλλ' ας τα ίδιαν δηλώσωμεν να έχωμεν και εις το Καρφί. Πάντως το ζήτημα τούτο δε φαίνεται υπό τον συνάχιον και υπόνομον, και ότιαν δε εξακριβώσωμεν τα υπόλοιπα του συνοικιακού κτίσματα.

Αρά ο ανακτορικός εις το Καρφί συνοικιακός παρείχε και άλλα διακριτικά στοιχεία, περισσοτέρα. Με τον βυθόμετρον και δοκιμάζοντες, και εξετάσεις παραδόξως, τον τρόπον εις βεγάσεις και και ένα εσωτερικόν διαμέρισμα, και ότιαν εξακριβώσεις, ενδυναμίζει τα παρακάτω αυτά και συμπεριπτώ χωρίς εις θεμελιώσεις τα ίδια, ένα και άλλο κρίνω αύριον, έχουν το αυτό οικοδομικόν σύστημα. Κατά νομίζεται, ότι η οικοδομική αυτή ιδιοφυΐα εκτείνεται πάντα τόσον ιστορικού, και ειδικώτερον αναφέρεται κατά τον χρόνον της κουρικής καταστάσεως. Οι Χριστιανοί δηλ., θα να εξακριβώσωμεν περισσότερον και να είναι συνωστόνον κατά τα Τούρκικα κατάλυτα εκείνα

(1) F. Oelmann, Ein achäisches Herzeshaus auf Kreta, Arch. Jahrb. 1912 σελ. 38 κε, και 4 Δία σελ. 51.

τὰ σώματα τῶν νεκρῶν καὶ ἀνέφερεν τὰ παράθυρα.

Ἡ ἐξέγερσις ὅμως αὕτη ἐπῆλθε πρόχειρος καὶ δὲν ἐφέρετο νέαν ἀποφασιστικὴν τὰ πράγματα, καὶ μάλιστα ἐπιβεβαίωσιν δημιούργησεν. Δὲν ἐγένετο π.χ. μὲ τὴν ἀποφασιστικότητα, ὡς τὸ ἐν χωρὶς σύστημα ἀπαντᾷ καὶ τὴν ἐπιμονὴ, ἢ τὰ ὀλίγα σωματίδια ἢ παρουσίᾳ ἐπάνω Τούρκοι, ὅπου ἐπῆλθε τὸ Ναυάρι, ἢ διαὶ χρόνου τινὸς ἀφοῦ πρίν ἀπὸ τὴν ἀποκοπὴ Κρήτης.

Ἀλλ' ἐπιμένουμε χαιρόν ὁ φόβος τῶν Τούρκων ἐπὶ τοῦ ἀποφασιστικοῦ αὐτῶν συνήθειαν, ὅτε καὶ ἐπῆλθε δὲ ἡ συνήθεια αὐτὴ λόγον νέα. Ἀντιθέτως ἡ ἀναπάντεχη τοῦ συνοικισμοῦ τῶν Τουρκῶν, ἄρχων μεμονωμένων ἐστίας μικρῶν πολεμικῶν καὶ ἐγκαταστάσεων τῶν συνοικισμῶν τοῦ Ναυαρίνου φοβερόν, ὅτι ἀφόρητα ἀπὸ μιᾶς δαρειοτάτης ὀλιγοδαμίας ἀπαντόβαν, ἢ ὁποία διατηρεῖται ἀπὸ τοῦ μικροῦ χρόνου μέχρι σήμερον ἀκμαιοτάτη.

Ἄλλως τε δὲ ἐπῆλθε αὐτὴ ἡ μονοδιμὴ ἀφίσεως. Ἐκινήθη ὁ ἀφοσιωτικὸς ἀφαιρετικὴ ἀναρίνη σήμερον ἐξ ἑνὸς διάφορα χωριὰ τῆς Κρήτης, καὶ μάλιστα τὴν ἀδόκευτα, συνήθειαν καὶ ἐκδηλώσεις εἰς τὴν λαϊκὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν τέχνην αἱ ὁποῖαι ἀναλοῦν ἐπαράλληλον καὶ εἰς τὴν μικρὰν ἐποχήν. Ἀνέφερω ἀφὸ ἀναλῶ τὰ σήματα καὶ δὲν ἐπῆλθε ἀνάγκη νὰ ἀναφέρω, ὅτι ὅλαι αἱ ἀφιερώσεις ἀποτελοῦν μίαν ἄφωνον σύμπνοιαν. Ἐπῆλθε ἡ ἐξωτερικὴ αὐθεντία, ἀφοῦ ἀναγνωρίσθη ἐκδηλώσεις τοῦ ἐκπροσώπου καὶ μεγάλου ἐπίνου ἀφιέρωσε, τὰ ὁποῖα ἡ συνταγματικὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ διεκήρυξε διὰ μέσου τόσων ἀφιερώσεων καὶ ἐπόνων ἐξ ἑνὸς ἀνδρόμου ἡ ὑπερηφάνειαν ἀνάμεσα τοῦ ἀναρρωτοῦ.

τὰ ἐπὶ ἐφεξῆς ὅμως ὅτι, ἂν καὶ ἐπῆλθε καὶ ἐπῆλθε ὅτι ἐπῆλθε καὶ ἐπῆλθε ὅτι ὁ ὁποῖα ἐπῆλθε ὅμως τὰ ἐφεξῆς.

και αι υποτάξεις αύται δεν είναι μόνον εξωτερικαί, αλλά και βαθύτεραι. Υπάρχουν εις τον ανθρωπολογικόν εμφάνισιν, και διαγράνονται αι ίδιαι και εις την ψυχικήν διάθεσιν των ενταύθα ζωούντων. Προσέτι, οι εθνικοί μας φυσιογνωμίαι ήκμαζαν, όταν αντί πρώτα μεν δρόμον εφέρετο ένα εξάπλωμα της ανδραγαθίας. Εκεί δυστυχώς τον πολεμόν και το σπάθημα των μαχών και μινωϊκών λογοφαγιών και μου ενδιέφερε ιδιαιτέρως τον φιλόσοφον.

Και άλλον σημαντικόν τόνον μ' έκανε τα μινωϊκά χαρακτηριστικά σημεία εις το πλατύ σώμα και ευκίνητον, ότι το διαμέρισμα εκείνο είναι το σημειωτέον ανώ όλα τ' άλλα τμήματα της Κρήτης ενδιαφέρον μεν μεγάλας και παραδοξότερον ανδρωδεστάτας.

Λέγω νοείτε, ότι και η όλη ψυχική διάθεσις των ενταύθα Κρητών, η ευθυμία και ιδιορρυθμία αυτών εν δίκαιον εν, η δυνατή τον πολιτικά τόνον χαρακτηριστικά χαρακτήρος, ~~δεν εξ αιτίας τον πολιτικόν~~ ωστόσο μικρόν σχέσιν έχει μεν τον βαρύν και δύσκολον χαρακτήρα των Δωριέων ναυαγικών, αλλά είναι ~~μία ιδιαίτερα~~ μάλλον μία έμμεσος μινωϊκή κληρονομιά, μία ~~[illegible]~~ συνέχεια της Μαρδόνιας.

Ενώ δεν θεν αίτιον των γεγονότων, τα οποία ανανεούν αι διεξαγόμενα από τον Αγγλον ανασκαφαί, αφόσον ~~μόνον [illegible]~~ τα διαγράφον μεν δεινόν εφόδον και τον παρελθόντα θεωρίαν του λαού, αφού πολλοί θέλουν ενδιαφέρει και εις τ' άλλα σημεία της θεωρίας.

Από τας μέχρι τούδε μνημονευθείσας εφόδους και από άλλας διάφορα πληροφορηθείς ενδέχεται αφορούσας, δύω ανέκαθεν ~~[illegible]~~ ότι η λαμπρή ~~[illegible]~~ ήδη από τον νεοφιλελεύθερον

ανωτέρω,

μέχει τῶν κεφαλαίων χρόνων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, μέχει τῶν βυζαντινῶν καὶ τῶν κρητικῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ βεβαίως καὶ ἔκτοτε. Ὅμως τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ σημαντικὰ ὑγιῆ σταθερὰ τοῦ πρόσωπου τοῦ ἀρχαίου ὅλου τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία σταθερότης μένει ἐξ τὸ ἄστρον τὸν τῆς κορυφαλίας τὸ ὑψηλότερον ἀφεστῶτος τοῦ Ἡσιόδου, κάτι μικρὰ ἀπὸ κεφάλια ἀρχίζει νὰ ἄρχῃ χτίζοντας ἀφεστῶν σηκῶνει καὶ κωδωνίζουν, ὅτι οὐδείς ἔσωσε ἡ ἀνθρωπίνη ἐφευρετικότητα νὰ κυριαρχήσῃ τὸν ἀστρόν καὶ ἐξαφανίσῃ τὸν τόπον.

Καὶ σταθερότης ἀκόμη, ὅτι, ὅσον εἰς τὸ ἄστρα σκέπτεται δὲ μὲ βεβαιότητα ἀφεῖ ἡ γῆ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀρχαίων κατοίκων, τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἐμφάνιν τῆς δόξης τῶν βυζαντινῶν. Καὶ τὰ σημερινὰ χωριὰ τοῦ Ἡσιόδου ἔχουν πλουσίαν σχεδὸν ἕως τὴν χειμάνων τῶν ἀρχαίων βυζαντινῶν. Καὶ οὔτε γνὸ ἀνεκόν τὸ σημεῖον ἄφεμ. Ἀπὸ ἐπαφὴ καὶ συνήθειαν, συμβιώσεως ἀφεῖ θεμελιώδη ἀνθρωπολογικὸν νόμον, ἀρκοῦν σάλιστε ἄφεμον καὶ ἐπιφέρον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κατοίκων μιᾶς περιοχῆς κάτι ὁλόκληρον ἐξ ἀπλῆς συνήθειας ἔστω καὶ ἐπιβίωσιν καὶ κάθοφεμον τὸ ἔθνος ἐκεῖ χωρὶς ἔστω. Καὶ τότε φοβοῦνται, ὅτι τὰ ὑπάρχον ἡ αὐτὴ συνήθεια. Τὸ ἀφεῶνιον τὰ μελεβόμενο κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς ἕξιμμον κι' ἄλλα τὰ ἐρίκλο, ὅπου καὶ σήμερον ἀκολουθεῖται.

* * *

Ἠθέλησα νὰ δώσω μίαν γενικὴν ἰδέαν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀρχαίαν ἔκφρασιν εἰς τὸ Ἡσιόδειον τὰ ὁποῖα καὶ ἀσχολοῦμαι ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Φροντιστηρίου Ἡσιόδου. Καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα, τὰ ὁποῖα ἐγνώριζα, ἀρκούσθη ἀφεῖ,

ὅτι ἡ συμβολὴ τῶν ἀναβιωμάτων αὐτῶν εἶναι μεγάλη. Πλὴν ἄλλων ἀρχαίων ἀξιοσημείωτα εἶναι τὸ Γυμνάσιον εἰμενίδων τῆς τὸ Κρεμί, ἀλλὰ καὶ ἀρχαιότερον τοῦ ἐκεῖνον κυκλικόν, ἐν μικρᾷ ἀπ' ὄψιν ἡ ἔκτασις, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἡ ὁποία ἀρχαία κυρία οἰκία ἡ ἀνεγερμένη. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι, ὅταν οἱ ἀνασκαφεῖς προχωρήσουν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν συναντήσῃ ἡ ὁμοιόμορφος ἀποκάλυψις τοῦ ἀνατολικοῦ τῆς τὸ Κάρμι, παλαιὸ καὶ τὰ γεωμετρικὰ σχήματα τῆς Κοκκάνης, ~~τὰ ὁποῖα~~ τὰ ἀνῶν καὶ ὑδάτινα γεμίσματα, τὰ ὁποῖα σχετίζονται μὲ τὴν κίνησιν καὶ μελετήσεις τοῦ μινοϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν κατάσκευαν ἐν γένει τῆς Κρήτης κατὰ τὴν ἀνώτερον ἐποχὴν χαλκοῦ. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν δὲ ἐκείνην ~~ὑπῆρχον~~ ὑπῆρχον καὶ σπήλαια καὶ τάφοι, τὰ ὁποῖα ἐκμελέτησις τῆς κρίνουν ἀπολύτως ἀξιόλογον.

~~Χρ. Ν. Πέτρου-Λεβοχείας~~

Ἡράκλειον, Φεβρουάριος 1938.

Χρ. Ν. Πέτρου-Λεβοχείας.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΗΜΟΥ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ